

5. Закон України. Про освіту : від 05.09.2017 № 2145-VIII / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради. – 2017. – № 38-39, ст.380.
6. Корнетов, Г.Б. Сущность и соотношение воспитания и обучения // Academia. Педагогический журнал Подмосковья. – 2015. – №4 (6). – С. 50-56.
7. Новиков, А.М. Педагогика: словарь системы основных понятий / А.М. Новиков ; Российская академия образования. – М. : Изд. центр ИЭТ, 2013. – 268 с.
8. Рябченко, В. Освіта, навчання, виховання й соціалізація як поняття й процеси та межі осягнення ними особистості // Вища освіта України. – 2011. – № 1. – С. 46-54.
9. Сисоєва, С. Сфера освіти як об'єкт дослідження // Освітологія. – 2012. – Вип. 1. – С. 22-29.
10. Старикова, Л.Д. О соотношении понятий "воспитание" и "обучение" // Вестник Челябинского государственного педагогического университета. – 2010. – № 1 – С. 194-202.

**Галузь: «Географія»**

## **СУЧАСНИЙ СТАН ОСВІТНЬОГО КОМПЛЕКСУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**Павловська Тетяна Сергіївна,  
кандидат географічних наук,  
доцент кафедри фізичної географії Східноєвропейського національного університету  
імені Лесі Українки, Україна, м. Луцьк**

**Притула Ірина Ігорівна,  
магістр географічного факультету Східноєвропейського національного університету  
імені Лесі Українки, Україна, м. Луцьк**

**Федчик Аліна Петрівна,  
магістр географічного факультету Східноєвропейського національного університету  
імені Лесі Українки, Україна, м. Луцьк**

***Анотація.** Розглянуто сучасний стан освітнього комплексу Волинської області. Для цього було проаналізовано: кількість навчальних закладів різних типів станом на початок 2017/2018 н.р. та динаміку їх чисельності упродовж 2000/2001–2017/2018 н.р.; кількість осіб, що навчалася у них протягом вказаного періоду; забезпеченість освітніми закладами у розрізі адміністративних районів області. Охарактеризовано динаміку формування системи*

інклюзивної освіти в регіоні. Зазначено основні напрямки удосконалення освітнього комплексу Волинської області.

**Ключові слова:** вищий навчальний заклад, Волинська область, дошкільний навчальний заклад, загальноосвітній навчальний заклад, інклюзивна освіта, освітній комплекс, професійно-технічний навчальний заклад, освіта.

**Pavlovska T. S., Prytula I. I., Fedchyk A. P. The modern state of the educational complex of volyn region.** The present state of the educational complex of the Volyn region is considered. To do this, we analyzed the number of educational institutions of different types by the beginning of 2017/2018 year and the dynamics of their numbers during 2000 / 2001-2017 / 2018 years; the number of persons studying at them during the specified period; provision of educational institutions in the context of administrative districts of the region. The dynamics of the formation of the system of inclusive education in the region is characterized. The main directions of improvement of the educational complex of the Volyn region are suggested.

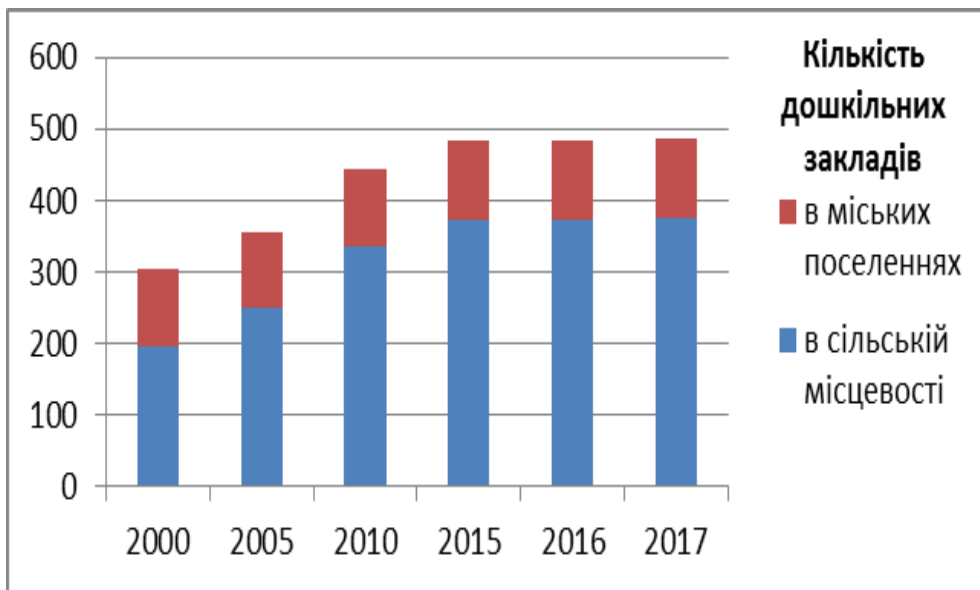
**Key words:** higher educational institution, Volyn region, pre-school educational institution, general educational institution, inclusive education, educational complex, vocational educational institution, education.

**Актуальність дослідження.** Сучасна соціально-економічна ситуація, що склалася в нашій країні, потребує суттєвих змін у всіх сферах суспільного життя, в тому числі й в освіті. Не викликає сумнівів, що для потреб інноваційного розвитку країни освітній комплекс відіграє надзвичайно важливу роль. Він є не лише зв'язуючою, але й конструктивною ланкою в системі трьох головних складових інноваційної економіки: «наука – освіта – виробництво». Освітній потенціал виступає одночасно як джерело поповнення науки кадрами і як головний фактор оволодіння сучасними знаннями, необхідними для забезпечення економічного, соціального і культурного розвитку України на основі використання передових досягнень науки, технологій, інновацій [4].

**Метою роботи** є аналіз сучасного стану освітнього комплексу Волинської області.

**Результати дослідження.** Первинною ланкою культурно-освітнього комплексу є дошкільне виховання дітей. На кінець 2017 року на Волині налічувалося 486 (375 – у сільській місцевості, 111 – у міських поселеннях) дошкільних навчальних закладів (ДНЗ). Упродовж 2000–2017 р. спостерігається збільшення з (305 до 486) закладів дошкільного виховання в регіоні (рис. 1). Така тенденція властива, насамперед, селам області, оскільки у міських населених пунктах за цей час з'явився лише 1 ДНЗ. При цьому більше, ніж удвічі зросла й чисельність дітей у закладах (на кінець 2000 р. – 17 тис. осіб, 2017 року – 38,6 тис. осіб; з них майже 65 %

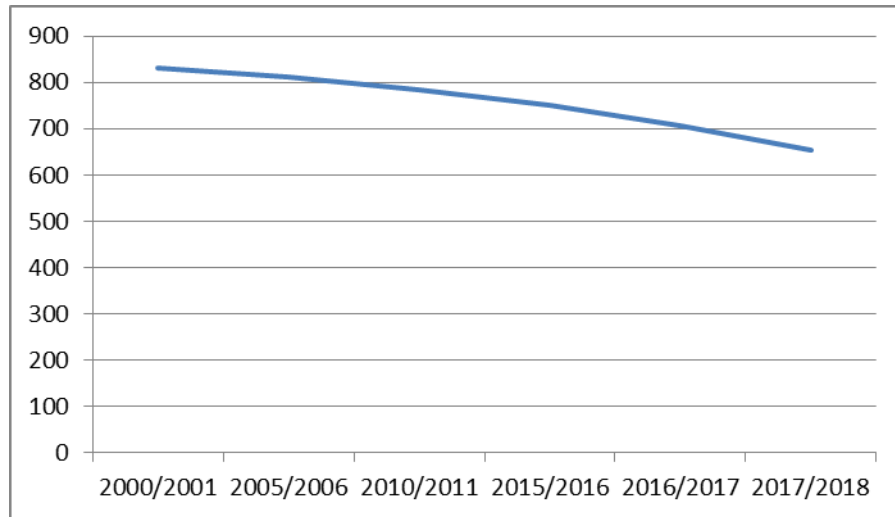
налічується у ДНЗ міських поселень). Кількість дітей у розрахунку на 100 місць значно вища у міських населених пунктах, ніж у сільських.



**Рис. 1.** Динаміка кількості ДНЗ у Волинській області упродовж 2000-2017 рр. (за [3])

Щодо територіального розподілу ДНЗ у Волинській області, то відмітимо: найбільше ДНЗ у Ківерцівському (37) та Горохівському (36), найменше – у Старовижівському (18) та Шацькому (9) районах. Зауважимо, що низка районів області, які мають високі частки дітей у структурі вікових груп населення, мають відчутний дефіцит таких закладів (наприклад, Луцький, Володимир-Волинський, Ковельський райони та інші). У містах обласного підпорядкування кількість ДНЗ суттєво різниться: у Луцьку – 41, у Ковелі – 14, у Володимир-Волинському – 4, в Нововолинську – 9. Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами найвище у Локачинському (58 %), Турійському (54 %), Любомльському (53 %), найменше (37 %) – у Володимир-Волинському, Камінь-Каширському, Ковельському районах.

Особливе місце в освітньому комплексі посідає загальноосвітня школа, яка є основною формою отримання загальної середньої освіти. На початку 2017/2018 н.р. в області нараховувалося 653 денних загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ), серед них 88 – I ступеня, 215 – I–II ступенів, 340 – I–III ступенів і 3 вечірні (змінні) ЗНЗ. Найбільше учнів навчається в школах міст обласного підпорядкування (Луцьк – 26568 ос., Ковель – 9224 ос., Володимир-Волинський – 4888 ос., Нововолинськ – 6009 ос.), Камінь-Каширського (9695 ос.), Ківерцівського (8597 ос.), Луцького (8048 ос.) районів, а найменше – в школах Шацького (2019 ос.), Володимир-Волинського (2484 ос.), Локачинського (2570 ос.) районів. Щодо динаміки кількості ЗНЗ в області, то упродовж 2000–2017 рр. вона має негативну тенденцію (рис. 2.)



**Рис. 2. Динаміка кількості ЗНЗ Волинської області упродовж 2000/2001–2017/2018 н.р. (за даними [3])**

В області активно проводяться заходи щодо реформування системи освіти в частині створення мережі опорних закладів. Станом на 01.03.2018 року в області функціонує 27 опорних шкіл, в їх складі – 76 філій [5].

У 2017 році для Волині виділено цільову освітню субвенцію в розмірі 5,5 млн грн. Як результат, на початок 2017/2018 н. р. у 273 класах 153 закладів освіти організовано інклюзивне навчання для 318 дітей; станом на 01.02.2018 р. кількість дітей зросла до 334 учнів (2013/2014 н.р. – 100 дітей, 2014/2015 н.р. – 132 дитини, 2015/2016 н.р. – 157 дітей, 2016/2017 н.р. – 254 дитини). Підтримку дітям цієї категорії в освітньому просторі надають 170 асистентів учителя (2016 / 2017 н. р. – 83 асистенти, 2015 / 2016 н. р. – 48, 2014 / 2015 н. р. – 23) і 58 корекційних педагогів (у минулі роки таких фахівців не було). У закладах освіти працюють 734 фахівці соціально-психологічної служби. Порівняно з минулими роками кількість фахівців служби збільшилася на 19 осіб [5].

Пріоритетними закладами освіти для реалізації в них проектів зі створення нового освітнього простору є: НВК «Загальноосвітня школа І–ІІІ ст. – гімназія» смт Голоби Голобської ОТГ; Дубівська загальноосвітня школа І–ІІІ ст. Дубівської ОТГ; НВК «Загальноосвітня школа І–ІІІ ст. – гімназія» смт Турійськ Турійського району [5].

На початок 2017/2018 н.р. мережа професійно-технічної освіти області налічувала 19 закладів, підпорядкованих управлінню освіти, науки та молоді ВОДА. У них навчалось 8,4 тис. осіб. Упродовж 2000–2017 рр. простежується зменшення кількості випускників ПТНЗ, що зумовлено від’ємним демографічним балансом, а також значною конкуренцією із закладами загальної середньої та вищої освіти.

Вищі навчальні заклади Волині забезпечують фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку спеціалістів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів для всіх соціальних

сфер регіону. Характерна для останніх років тенденція розширення міжнародних контактів ВНЗ сприяє інтеграції вітчизняної освіти до європейського наукового співтовариства, створює умови для впровадження нових освітніх технологій, що підвищує рівень фахової підготовки випускників, якість науково-дослідних робіт, розширює можливості залучення іноземних інвестицій у різноманітні програми [1].

На сьогодні спеціалістів з вищою освітою готують 14 вищих навчальних закладів, у тому числі: I–II рівня акредитації – 10 (7,1 тис. студентів) та III–IV рівня акредитації – 4 (18,2 тис. студентів). В останні п'ять років простежується зменшення чисельності студентів у них.

**Висновки.** Для компонентної структури освітнього комплексу Волинської області характерні неоднозначні тенденції. Упродовж досліджуваного періоду в 1,6 раза збільшилась кількість ДНЗ та на половину чисельність дітей, що в них виховуються. Кількість ЗНЗ зменшилася в 1,3 раза. Кількість закладів професійно-технічної освіти та вищих навчальних закладів є незмінною протягом останніх трьох років. Проблемними питаннями освіти області залишаються: 1) фінансування навчальних закладів та освітніх проєктів; 2) упровадження елементів дуальної системи освіти; 3) проведення державних кваліфікаційних атестацій; 4) передача державного майна закладів професійно-технічної освіти в комунальну власність області тощо.

### Література

1. Звіт про результати реалізації проєктів регіонального розвитку. Офіційний веб-сайт Волинської держадміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://voladm.gov.ua/article/zvit-pro-rezultati-realizaciyi-proektiv-regionalnogo-rozvitku/>
2. Профтехосвіта: стан та перспективи. Офіційний сайт Волинської облради [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://volynrada.gov.ua/news/pres-klub-na-temu-proftekhosvita-stan-ta-perspektivi-audio-ta-foto>
3. Статистичний щорічник. Волинь 2017 / за ред. В. Ю. Науменка. – Луцьк, ГУС у Вол. обл., 2017. – 450 с.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Авт. упоряд.: Г. О. Андросук, І. Б. Жилияєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко. – К: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
5. Цілі сталого розвитку. Волинь. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP\\_SDG\\_Volyn\\_v05.pdf](http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_SDG_Volyn_v05.pdf)